

în Republica Moldova și chiar îl ajută să găsească explicații adecvate pentru mai multe fenomene sociale care au loc. Materialul expus permite organizarea mentală a informațiilor într-un tablou bine încheiat care ar schița cu fidelitate realitatea din spațiul de peste Prut. Se insistă asupra prezentării unor date valide și apropiate de realitatea curentă, iar în lipsa acestora ni se oferă posibilitatea de a confrunta informații din cât mai multe surse posibile, deși uneori contradictorii sau neoficiale. În lipsa altora, acestea au menirea de a ne informa. De exemplu, apreciind numărul persoanelor aflate ilegal la muncă peste hotarele țării, găsim date furnizate de agenții de presă, Departamentul de Migrații al RM, de persoane oficiale, de biroul Înaltului Comisariat pentru Refugiați de la Chișinău, de Departamentul Tehnologiei Informaționale al RM, de Organizația Internațională pentru Migrațiune ș.a. (pp. 319-322).

Referindu-mă la concluziile și recomandările studiului, țin să menționez că acestea demonstrează o bună cunoaștere de către autor a universului social din Republica Moldova. Tudor Danii observă foarte bine ceea ce are de făcut țara în continuare pentru ca populația să se bucure de un nivel de trai decent. Printre recomandări se înscriu, de pildă, relansarea și creșterea economiei (p. 363), protecția consumatorului (p. 364), administrarea publică eficientă (p. 365) ș.a. Mai rămân nerezolvate problema modulului de implementare a celor menționate, precum și cea a găsirii resurselor și mijloacelor necesare – probleme deloc neglijabile.

Datele oferite cu generozitate în lucrarea prezentată pot fi utilizate într-o analiză secundară. Totodată, această monografie poate servi ca sursă de informare despre centrele, instituțiile și organizațiile, locale sau internaționale ce monitorizează și investighează diferite aspecte ale vieții

social-culturale, economice etc. din Republica Moldova. Pornind de la cele expuse mai sus, îi invit pe toți cei interesați să cunoască realitatea din Republica Moldova (sociologi, psihologi, politologi sau pur și simplu curioși) să citească această carte.

Elena Curcubet

W. Richard Scott

Instituții și organizații, Iași,

Editura Polirom, 2004 (296 p.)

Doctor al Universității din Chicago, profesor emerit la Catedra de sociologie a acestei universități, profesor la Stanford, Richard W. Scott debutează cu preocupări în domeniul organizațional, publicând în 1962 un prim studiu important în colaborare cu Peter M. Blau, *Formal Organizations*.

Deși orientarea inițială s-a centrat pe studiul eficienței organizaționale, autorul, privind retrospectiv, se autocaracterizează ca fiind de la început un instituționalist. Cu toate acestea, o primă elaborare explicită a unei perspective instituționale a apărut în urma colaborării cu John Meyer, față de care se consideră profund îndatorat.

Volumul de față reprezintă continuarea unei munci de sintetizare a studiilor instituționale din câteva discipline (economie, științe politice și sociologie) începute în timpul unei burse la Centrul de Studii Avansate în Științele Comportamentale în anul universitar 1989-1990. Astfel, ceea ce regăsim citind această lucrare e un proiect de trecere în revistă și evaluare comparativă a unui număr semnificativ de contribuții privind teoria și cercetarea instituționale din domeniile deja menționate. Poziția teoretică a autorului în câmpul paradigmatic nu pare să își facă simțită prezența prin exprimarea, să spunem,

a unor valențe critice, remarcându-se o considerabilă imparțialitate. Lucrarea nu a fost proiectată spre a evidenția valoarea unui anumit punct de vedere, care este, de cele mai multe ori, cel dezvoltat de autor, ci se axează pe evidențierea componentelor mai des utilizate în analiza instituțională. Totuși, din punctul de vedere al „energiei” explicative investite (și nu al valorii epistemologice), sunt privilegiate studiile care aparțin neoinstituționalismului în sociologie, datorită formației autorului, pe de o parte, și noutății acestor abordări, pe de altă parte.

Un obiectiv al lucrării precizat de autor (p. 19) este acela de a furniza un cadru analitic pentru o mai bună înțelegere a bogăției și diversității gândirii instituționale.

Înainte de a trece la o scurtă prezentare a conținutului, mai este necesară o precizare, pe care o consider demnă de subliniat cu privire la modul general cum e construită lucrarea. Se remarcă o prezentare excelent sistematizată sub aspect structural. Fiecare capitol începe cu însușirea obiectivelor și a conținutului capitolelor următoare și se încheie cu concluzii foarte clar precizate. În plus, axele de analiză precizate la început sunt respectate pe parcursul întregului volum. Putem astfel aprecia că este o lucrare foarte bine încheată și integrată, fără derapaje explicative și interpretative.

Primul capitol, așa cum era de așteptat într-o lucrare de sistematizare teoretică, are în vedere începuturile teoriei instituționale în disciplinele luate în considerare de W.R. Scott. Privitor la științele economice, sunt prezentate pe scurt concepțiile a trei economiști instituționali influenți: Thorstein Veblen, John Commons și Westley Mitchell, a căror gândire apare ca o reacție la principiile simplificatoare ale neoclasicismului în economie.

În științele politice, începuturile instituționalismului se află sub semnul analizelor

din sfera dreptului constituțional și a filosofiei morale.

În sociologie, concepțiile instituționale de început beneficiază de un spațiu de prezentare ceva mai generos, fiind construite patru grupări teroretice: a) H. Spencer și W.G. Sumner; b) C. Cooley și E. Hughes; c) K. Marx, E. Durkheim, M. Weber și T. Parsons; d) G.H. Mead, A. Schutz, P. Berger și T. Luckmann.

Respectând simetria față de prima secțiune, în capitolul următor sunt analizate la nivelul celor trei discipline (economie, științe politice și sociologie) fundamentele teoriei neoinstituționale.

În economie sunt trasate cadrele conceptuale ale teoriilor costurilor tranzacției (O. Williamson, D. North), inițiate de R. Coase, și ale teoriilor evoluționiste (S. Winter și R. Nelson).

În științele politice sunt prezentate perspectivele instituționalismului istoric și ale teoriilor alegerii raționale.

În ceea ce privește sociologia, abordarea pornește de la fundamentele sau liniile teoretice pe baza cărora se construiesc analizele neoinstituționale: teoriile cognitive inițiate de concepția lui H. Simon, teoriile fenomenologice și culturale inspirate de concepțiile lui C. Geertz în antropologie, P. Berger și T. Luckmann în sociologie și studiile de etnometodologie (H. Garfinkel).

În acest capitol, R. Scott introduce problematica și totodată tema relației complexe dintre instituții și organizații și a cercetărilor ce și-au propus acest tip de analiză. Rădăcinile acestor abordări sunt plasate la un triplu nivel: a) cel al proceselor intraorganizaționale (distanța formal-informal) al analizelor lui P. Selznick pe linia lui R.K. Merton; b) al relației cultural-normative a organizației cu mediul instituțional și al legitimității acesteia – T. Parsons; c) al comportamentului instituționalizat al indivizilor,

dotati cu capacități cognitiv-decizionale limitate (raționalitate limitată) și al suporturilor rutiniere care ghidează și facilitează comportamentele din cadrul organizațiilor – H. Simon.

Una dintre primele încercări de aplicare a teoriilor neoinstituționale în studiul organizațiilor îi este atribuită de către autor lui D. Silverman. Prin prezentarea concepției sale se conturează modul de interpretare a relației dintre mediul instituțional și organizații, specific abordărilor neoinstituționale: orientarea interesului către construcția sistemelor de semnificații. Alte două surse ale teoriilor neoinstituționale aplicate în analiza organizațională sunt identificate ca fiind articolele cercetătorilor J. Meyer și B. Rowan (1977) și L. Zucker (1977) inspirate de lucrările lui Berger și Luckman asupra instituțiilor. De asemenea, J. DiMaggio și W. Powell stabilesc existența a trei mecanisme de influență a mediului instituțional asupra organizațiilor: coercitiv, mimetic și normativ, completând, astfel, sfera conceptuală a abordărilor neoinstituționale în sociologie.

Odată precizate liniile teoretice care determină și susțin concepțiile cu privire la relația dintre instituții și organizații, R. Scott schițează cadrul analitic cu care va opera pe parcursul întregului volum, stabilind ceea ce el numește „piloni ai instituțiilor”. Aceștia reprezintă elemente identificate „...de unul sau altul dintre teoreticienii din domeniul științelor sociale ca

o componentă vitală a instituțiilor” (p. 72). Aceste elemente sunt considerate a fi susținătoare și creatoare de instituții. Cei trei piloni identificați sunt: sistemele de reglementare, sistemele normative și sistemele cultural-cognitive. Dacă primii doi sunt mai ușor de intuit, fiind utilizați de majoritatea cercetătorilor prin sublinierea aspectelor reglatoare ale instituțiilor, ale necesității conformării și ale legitimării acțiunilor sociale, ultima e o abordare relativ recentă, fiind „trăsătura distinctivă majoră a neoinstituționalismului în sociologie” (p. 79). Acest ultim pilon se focalizează pe „concepțiile împărtășite ce constituie natura realității sociale și cadrele prin care se produce semnificația” (p. 79).

Aceste sisteme sunt operaționalizate, fiecare oferind o bază de supunere, un fundament al ordinii, mecanisme de impunere, o logică, o serie de indicatori și fundamente ale legitimării. Schema detaliată a acestei operaționalizări (p. 74, tabelul 3.1) poate constitui pentru cei interesați de acest domeniu un instrument foarte util și bine sistematizat pentru înțelegerea de ansamblu a cadrelor de analiză instituțională.

R. Scott își îmbogățește conceptual cadrul de analiză prin identificarea a patru tipuri de agenți: sistemele simbolice, sistemele relaționale, rutinele și artefactele. Prin matricea obținută din intersecția agenților cu pilonii instituționali, autorul obține o nouă grilă de sistematizare a dimensiunilor de cercetare instituțională pe care o găsim utilă (p. 102, tabelul 4.1):

Agenți	Piloni instituționali		
	Reglatori	Normativi	Cultural-cognitivi
Sisteme simbolice	Reguli și legi	Valori și perspective	Categorii, tipizări și scheme
Sisteme relaționale	Sisteme de conducere și sisteme de putere	Regimuri și sisteme de autoritate	Izomorfism structural și identități
Rutine	Protocoale și proceduri standard de acțiune	Slujbe, roluri și acceptarea sarcinilor	Scenarii
Artefacte	Obiecte care respectă specificațiile impuse	Obiecte care respectă convențiile și standardele	Obiecte înzestrate cu valoare simbolică

Analizând universul deja dens al studiilor privind neoinstituționalismul, sunt identificate șase niveluri la care se plasează școlile de cercetare reprezentative: sistemul global, spațiul social, câmpul organizațional, populația organizațională, organizația, subsistemul organizațional.

Aplicând în mod sistematic grila celor trei piloni ai instituțiilor, se obține o schemă a direcțiilor instituționale de cercetare și a nivelurilor la care acestea se plasează în funcție de sfera socială vizată.

Utilizând aceste cadre analitice, definind și operaționalizând riguros termenii utilizați, oferind o multitudine de exemple și de date obținute dintr-o diversitate de studii, R. Scott procedează la analiza proceselor instituționale: construcția, menținerea și propagarea instituțiilor, procesele instituționale care influențează sistemele societății, câmpurile, populațiile, structura și activitatea organizațională, precum și schimbarea instituțională.

Fiecare dintre aceste procese este atent detaliat și completat prin exemple de cercetări reprezentative recente, accentuându-se abordarea neoinstituționalistă în sociologie, pe care o utilizează și autorul.

Din nefericire, spațiul restrâns al unei recenzii nu permite prezentarea tuturor distincțiilor și a analizelor subtile importante pe care autorul le operează în acest volum la nivelul fiecărui capitol, astfel încât, pe lângă precizările foarte schematice deja făcute, rămâne de subliniat importanța lucrării sub aspectul valorii de sinteză și al bogăției universului de studii incluse.

Tabloul informativ obținut lecturând cu atenție sporită acest volum, e deosebit de actual și de complet, trimitând pe oricine este interesat și suficient avizat la o mare varietate de studii și cercetări reprezentative. Sunt oferite chiar noi posibilități și direcții de cercetare, pornind în special de la paradigmele noului instituționalism în sociologie.

Consider că această lucrare constituie pentru cercetătorul interesat de relația dintre instituții și organizații un ghid și un instrument util, în principal sub aspectul unei excelente sistematizări, complete de o prezentare sintetică a unui mare număr de studii și cercetări reprezentative, dintre care multe de o factură foarte recentă.

Cosmin Toth

Buda Béla, Sárközi Erika
Comunicare publică (Közéleti kommunikáció), Budapesta,
Editura Akadémiai, 2001 (139 p)

Cărțile editate de Institutul de Comunicare Publică Erasmus din Budapesta analizează schimbările sociale petrecute în Ungaria zilelor noastre, din perspectiva comunicării sociale.

Comunicare publică este al treilea volum din seria dedicată acestei teme, editată de către institut, și cuprinde rezultatele primei etape de cercetare, definind principalele domenii de cercetare, rezultatele actuale și problemele care încă mai necesită o rezolvare. Studiile cuprinse în acest volum au fost prezentate la conferința organizată în ianuarie 2001 de Catedra de comunicare a Facultății de Administrație de Stat din cadrul Universității de Economie și Administrație de Stat din Budapesta. Volumul cuprinde opt studii, structurate în trei părți: în prima parte, „Bazele comunicării publice” („A közéleti kommunikáció alapvetései”), sunt prezentate definiții detaliate ale conceptului de *viață publică* și alte concepte legate de aceasta (comunicare, public, comunicare publică), respectiv caracteristicile lor. Următoarea parte a lucrării, „Domeniile mai importante ale comunicării publice” („A közéleti kommunikáció főbb